

Coaliția mondială antichineză între realitate și autoamăgire

Istoria ne spune că rețeta cea mai sigură a ieșirii din crizele sistemice este războiul. Tot ea ne arată că atunci când o nouă putere regională sau globală se ridică și își reclamă locul la masa protagoniștilor ordinii mondiale, prima reacție a mesenilor este să se coalizeze împotriva ei, chiar și cu riscul epuizării rolului lor istoric, iar nu să revizuiască distribuția bucatelor. Astăzi este pandemia Covid 19, care ascunde vederii, de fapt, o veche criză a democrației și una mai recentă a economiei consumeriste, și avem China.

CHINA ÎMPOTRIVA TUTUROR?

Cu puțin timp în urmă armata chineză a atacat, din senin, pe un front aflat de decenii în dispută la granița cu India, ceea ce a dus și la moartea câtorva militari indieni. De ce a făcut-o (căci nu au fost ocupate teritorii)? De ce tocmai acum, când nervii sunt întinși pretutindeni și asta riscă să genereze reacții extreme? De ce împotriva Indiei (pe când avea dispute berechet cu Taiwanul, în Hong Kong și în Marea Chinei de Sud), a doua cea mai populată țară a lumii, aflată azi sub conducerea lui Narendra Modi, premier deloc timid, de un naționalism radical?

La o primă analiză aceste gesturi nu au sens, mai ales venind din partea unei națiuni care dispune de o geografie aptă a-i oferi frontiere sigure, este cunoscută pentru tradițiile sale neexpansioniste și are o cultură caracterizată de respectul cumpătării și armoniei.

Este o tendință omenească aceea de a-l evalua pe altul transpunând asupra lui modul tău de a gândi; ghicești ce este în mintea lui punând acolo ceea ce este în mintea ta. În acest sens, analiștii occidentali, crescuți în societăți cu instincte expansioniste și mentalități imperiale, nu pot concepe puterea, în speță puterea Chinei, decât ca alimentând agresivitatea în relațiile externe și ca socotind dreptul forței a fi, nu numai legitim, ci și obligatoriu de afirmat cu orice prilej pentru a descuraja concurența. Prin urmare, creșterea formidabilă în putere a națiunii chineze ar transforma-o incontestabil dintr-o entitate pașnică într-una războinică. Aceasta întrucât încrederea în sine ar însemna agresivitate și nu s-ar putea exprima decât prin agresivitate. Imperii pașnice nu există.

Dintr-o asemenea perspectivă, de îndată ce a depășit un anumit plafon al puterii – economică, militară, culturală, politică etc. – China ar fi obligată să își extindă influența prin forță și să își confirme prin agresivitate statutul, ceea ce o face un pericol la adresa securității mondiale și legitimează acțiunile de îngrijire a expansiunii ei și de diminuare a puterii ei.

Asemenea abordări teoretice, de îndată ce fundamentează politicile concurenților Chinei, riscă tocmai să provoace atitudinea pe care pretind a o fi descoperit. Într-adevăr, atunci când o putere cu valențe imperiale este obligată să evolueze într-un mediu ostil, ea devine naționalistă; iar o mare putere naționalistă devine expansionistă, sub cuvânt că expansiunea are dublul merit de a-i consolida securitatea (inclusiv asigurându-i renta imperială) și a civiliza lumea (prin universalism cultural). De aceea trebuie să avertizăm mereu că dacă va fi obligată să se ridice împotriva Occidentului euro-atlantic, în loc să o facă alături de el și în sinergie cu el, China își va schimba comportamentul geopolitic și modelul cultural tradițional, devenind naționalistă și expansionistă, după chipul și asemănarea oponenților săi.

Nu poți presupune la infinit că Beijingul gândește ca Washingtonul sau Berlinul, și să te comporti față de el luând aceste ipoteze drept dovedite, fără a risca să te confrunți, în cele din urmă, cu chinezii promovând politica brevetată de americani. Pe termen lung aceasta ar fi, probabil, în detrimentul Chinei, dar „pe termen lung toți vom fi morți” (vorba lui J.M. Keynes).

SUA ÎMPOTRIVA CHINEI?

Dacă atacând India, China a vrut să provoace (sau să testeze) America după logica atlanticistă, momentul este bine ales. SUA este în plină revoluție, divizată cum nu a mai fost de la războiul de secesiune, terorizată cum nu a mai fost de la maccarthism, traumatizată cum nu a mai fost de la războiul din Vietnam, incoerentă cum nu a mai fost de la afacerea Watergate și însingurată cum nu a mai fost de la criza rachetelor cubaneze. Chiar dacă mai avea nevoie de vreun deceniu de creștere liniștită, Beijingul nu poate rata ocazia unei „lovituri preventive” care să demonstreze lumii că „jandarmul mondial” s-a pensionat și că o altă ordine mondială trebuie luată în considerare.

Puterile euro-atlantice au, însă, două specialități: exportă crizele interne, transformându-le în războaie externe; își poartă luptele cu rivalii prin interpuși. Iată de ce Casa Albă poate răspunde atât loviturii chineze cât și contestării globalisto-fasciste interne scoțând la înaintare, sub steag american, aliații mai vechi sau mai noi, mai mari sau mai mici din regiunea indo-pacifică: Japonia, Coreea de Sud, India, Taiwanul, poate și Filipinele, dar și Vietnamul și Hong-Kong, și chiar îndepărtata Australia.

Fitulul indian este ușor de aprins. De asemenea, cel taiwanez. Aparent nici în Hong Kong nu ar fi greu de operat, iar acolo casa deja arde (ceea ce ar putea împinge, însă, din prea marele elan și prea marea încredere în sine a „piromanilor globali”, pe „pompierii” Beijingului să intervină atât de energic încât să stingă nu doar focul local, ci și orice posibilitate de „sprijin” extern pentru formula „statului unic cu două sisteme”).

Ulii geopoliticii americane deja jubilează. Președintele Xi, susțin ei, prin contaminarea comportamentului său extern cu virusul autoritarismului său intern, a reușit ceea ce Președintele Trump nu obținut prin campania de tragere la răspundere a Chinei pentru

presupusa declanșare a pandemiei Covid 19: să unească toată lumea împotriva Chinei. Așa să fie oare?

Ceea ce America riscă să nu observe este împrejurarea că statele din vecinătatea Chinei nu își doresc să intre sau să rămână sub comandă americană, ci să își poată negocia liber de presiunile americane raporturile cu superputerea asiatică, ghidate de interesele lor și doar beneficiind de sprijin moral-politic și o eventuală plasă de siguranță economică americană. Poate cu excepția Japoniei, toți ceilalți știu că abandonarea patronajului american și o prezență americană mai discretă în Pacificul de vest ar permite, ca urmare a relaxării pe plan securitar a Chinei, o relaxare generală a raporturilor lor cu China și realizarea unei ordini asiatice în care și aspirațiile lor să își găsească șanse de realizare.

Din păcate, SUA nu știe să facă o asemenea politică. Ea știe doar să pună interesele aliaților la remorca intereselor sale, dar nu și să își lase aliații liberi în a-și promova interesele, dându-le o mână de ajutor atunci când este cazul. Iată de ce, presupusa coaliție antichineză coagulată de sfidarea Beijingului, se va risipi de îndată ce degetul unchiului Sam le va ordona membrilor ei calea de urmat. Și așa superputerea decadentă americană se va regăsi singură față în față cu superputerea emergentă chineză, într-o partidă decisivă care va inaugura secolul Asiei.

TOȚI ÎMPOTRIVA CHINEI?

Ca răspuns la atacul chinez de la frontiera indiană, mai multe puteri s-au grăbit să ajute guvernul Modi, cum altfel decât vânzându-i armament de ultimă generație. Franța și Germania, Israelul și SUA, dar și Rusia au oferit tot ceea ce aveau mai bun în cămară. O altă coaliție împotriva Chinei, de astă dată, la scară globală, s-a conturat la orizont. Încurajată de această splendidă solidaritate internațională, India a mobilizat trupe în număr semnificativ pe frontul chinezesc. Lupte nu se mai dau, dar experții occidentali anticipează că, în cazul în care conflictul s-ar reîncălzi, armata indiană ar fi mai bine înarmată decât cea chineză. Rămâne de văzut dacă și mai disciplinată, mai hotărâtă în luptă, și mai ales, mai bine pregătită spre a folosi tehnica super-sofisticată din dotare.

Trebuie admis că în condițiile opririi economiei din cauza pandemiei Covid 19 și în așteptarea crizei economice grave care îi va urma, vânzările masive de arme sunt pentru fabricanții acestora și statele exportatoare o adevărată pomană cerească. O pomană atât de mare încât te întrebi dacă nu cumva China a acționat în înțelegeră cu furnizorii respectivi sau clienții lor (căci protectori sunt mai greu de numit) politici. Ori poate că, restartându-și economia la nivel național, s-a gândit că nu poate realiza o creștere rezonabilă fără ca și piețele euro-atlantice să redevină active. Și ce le-ar putea ajuta mai bine să își regăsească suflul decât vânzarea de arme unei țări dispunând de resurse de plată impresionante, precum cea care acoperă subcontinentul indian, vânzare garantată de disciplina de fier a premierului Modi?!

O asemenea conivență, cel puțin parțială, ne este sugerată de prezența Rusiei, oficial aliata Chinei, printre „prieteni păcii” prin înarmarea Indiei; Și Beijingul nu a dat nici un semn de nervozitate legat de aceasta. Fără îndoială, în afara excelentei oportunități (oferită de atacul chinez de la granița indiană) de a face o afacere bănoasă, Moscova a văzut în această tranzacție și șansa de a nu lăsa SUA să i substituie în relația cu India, omorând parteneriatul strategic ruso-indian. Prezența ei în zonă, nu face decât să sporească independența guvernului de la New Delhi în raport cu administrația Trump și să modereze influența acesteia în Oceanul Indian. Astfel, există perspectiva ca la nunta indiană, Donald Trump să plătească orchestra, dar Vladimir Putin să comande muzica; iar înăsprirea concurenței ruso-americane pe piața Indiei nu poate decât să bucure China.

Orice ar fi, creșterea puterii militare a Indiei indispuce în cel mai înalt grad și alertează Pakistanul. Acesta, va avea, deci, toate motivele să facă parte pentru noul „drum al mătăsii” prin care strategii chinezi intenționează să creeze o nouă ordine globală, păzită nu de rachete, tancuri și portavioane, ci de interesele economice ale statelor interconectate printr-o uriașă rețea de comunicații. Pe acest drum se va putea deplasa și armamentul chinez necesar reechilibrării raporturilor de forță între Pakistan și India. Or, pierderea influenței asupra Pakistanului, odată cu crearea unui bloc islamic pakistano-afgano-iranian în inima Asiei (cu Iranul China a încheiat un parteneriat strategic încă în 2016 și pe baza acestuia, în chiar ultimele zile, s-a semnat un acord privind dezvoltarea unor uriașe proiecte de investiții în energie și infrastructură), ar fi un dezastru geopolitic pentru America. Cu atât mai mult cu cât aceasta coincide și cu defectiunea tot mai evidentă a Turciei și compromiterea flancului sud-estic al NATO.

Până una alta, Liga Arabă, printre membrii căreia se găsesc unii dintre cei mai mari exportatori de petrol din lume, a declarat că nu acceptă să respecte interdicțiile impuse de SUA cu privire la comerțul cu China. Așteptându-se la o asemenea sfidare din partea aliaților europeni, dar nu și din partea partenerilor arabi, Washingtonul a anunțat (spre indignarea Germaniei & Co.) că va aplica sancțiuni companiilor europene care vor încălca embargoul american, fără a spune nimic despre ce se va întâmpla în cazuri similare cu companiile arabe.

Potrivit logicii americane, în cazul de față, fie SUA extinde aria geografică a sancțiunilor, dar atunci ea, iar nu China, ajunge sub embargou, fiind susceptibilă să piardă războiul comercial pe care l-a început, fie face mutră bună la întâmplare rea și ignoră sfidarea arabă, dar asta cu riscul de a încuraja rebeliunea antiamericană a aliaților vest-europeni.

Motivele pentru care Liga arabă a trecut de partea Chinei în disputa cu SUA sunt pilduitoare pentru alți parteneri strategici ai SUA. Acestea sunt în principal două: China oferă cooperare economică fără condiții politice; China susține status-quo-ul geopolitic în Orientul Mijlociu, ceea ce pentru arabi înseamnă securitate, în timp ce capriciile americane, cu intervenții militare spectaculoase, adesea realizate sub falfăirea ipocrită a drapelului drepturilor omului, pictat în culori străine culturii locale, urmate de retrageri oportuniste care lasă în urmă haosul, le pun viața sub semnul impredictibilității. Neoconservatorismului îi face locul tot mai mult realismul.

ȘI ÎN TIMPUL ĂSTA ROMÂNIA... ÎMPACHETEAZĂ CIOCOLATĂ

Toate evoluțiile arătate pun în discuție sistemul de securitate al României. Ea are relații parteneriale strategice cu SUA și Turcia, relații reci cu Rusia și interese strategice tradiționale într-o relație de cooperare stabilă și multidimensională cu China. Desigur, este și membru de rang inferior (sic!) al unei federații europene (UE) în degringoladă, care își caută identitatea pierdută.

O asemenea ecuație devine tot mai greu de rezolvat. Bucureștiul, însă, s-a decis să o simplifice prin eliminarea voluntaristă a variabilelor pe care nu este în stare să le evalueze și ignorarea vectorilor de interese și putere ce se intersectează pe malurile Dâmboviței, cu păstrarea unuia singur – cel euro-atlantic; și acela fracturat. România a împietrit în neoconservatorism și neoliberalism exact atunci când părintele acestora, America, este pe cale a le abandona sau, cel puțin, a început să se îndoiască de ele. Aflăm în această politică externă și în această defazare istorică ceva din fatalismul mioritic, combinat cu șmecheria păguboasă a lui Păcală.

Izolată într-o bulă covidistă și gata să lucreze, în folosul proprie-i salvări, pentru transformarea României dintr-o simplă colonie euro-atlantică într-o colonie penitenciară globalistă, clasa politică românească nu a găsit nimic mai bun de făcut decât să adopte o strategie de apărare în care Rusia este identificată ca principală amenințare la adresa securității sale. Aceasta fără a se fi oferit vreun argument care să demonstreze pericolul rusesc pentru România.

Se poate răspunde că Rusia este cea care „a început”, anunțând că include România ca țintă în caz de conflict, dar asta nu era în considerarea rolului geopolitic propriu acesteia, ci pe baza constatării că devenise teren de confruntare cu SUA sau un fel de „săgeată americană”.

Într-adevăr, Rusia este un rival al SUA și reciproc, dar România nu este SUA. Ea face doar eroarea de a crede că a fi fidel alianței cu America înseamnă să fii mai american decât americanii și să te îndrepti împotriva Rusiei ori de câte ori se ivește ocazia să stai tăcut în banca ta.

Și chiar de ar fi așa, și Rusia ar amenința România, neutralizarea pericolului nu se obține doar chemând trupe americane să staționeze în spațiul carpato-pontic, ci impune, ca și pe timpul URSS, o relație de cooperare strategică cu China, indiferent dacă între Beijing și Moscova sau între Beijing și Washington sau între Beijing și Berlin/Paris relațiile sunt cordiale sau tensionate. Asta nu are de a face nimic cu ideologia, ci cu geografia și cu raporturile de putere. Adică, până la urmă, cu instinctul de conservare și cu bunul simț.

China este prea mare pentru a putea fi încercuită; prea puternică pentru a fi ignorată; prea diferită pentru a fi aliniată. Ca și Rusia. Istoria consemnează că toate încercările de a

impune blocaje internaționale pentru a opri ascensiunea unor asemenea actori regionali sau globali au eșuat.

România trebuie să țină cont de lecțiile istoriei atunci când își concepe politica de alianțe și comportamentul în cadrul acestora. Alianțele sunt clădite pentru a spori securitatea tuturor aliaților, iar nu pentru a le permite unora dintre ei să își exporte crizele interne implicându-i pe ceilalți în confruntări externe animate de cauze care nu sunt ale lor.